

Lausunto

30.05.2024

Asia: VN/24520/2023

Uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Kunta, kuntayhtymä

2. Pidätekö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita:

Hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrotut tavoitteet ovat osin kannatettavia. Yleislakien perusteella järjestettävien palveluiden ensisijaisuuden korostaminen voi pahimmillaan rajata vammaisten ihmisten oikeutta vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin. Esityksen tavoitteena tulee olla varmistaa asiakkaiden ohjautuminen niihin palveluihin, joihin heillä on palvelutarpeisiinsa nähden oikeus. Uuden vammaispalvelulain lähtökohdan tulee olla YK:n vammaissopimuksen toimeenpano ja vammaisten henkilöiden itsenäisen elämän ja osallisuuden turvaaminen. Suomi on saanut jo yhden langettavan päätöksen YK:n vammaisoikeuskomitealta siitä, että henkilökohtaisen avun piiriin pääseminen on estetty vammaissopimuksen vastaisesti.

3. Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita:

Esitetyillä muutosehdotuksilla päästään esityksen tavoitteisiin osittain. Tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi vammaiset henkilöt tulisi huomioida yleislakien mukaisten palvelujen kehittämisessä niin, että palvelut vastaisivat heidän palvelutarpeisiinsa yhdenvertaisesti. Ensisijaisia palveluja koskevilla yleislakien säännöksissä tulisi huomioida laajemmin vammaisten henkilöiden palvelutarve ja palvelujen soveltuvuus vammaisille henkilöille.

4. Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset ovat paikoin ongelmallisia. Haasteeksi voi tulevaisuudessa muodostua esimerkiksi se, että vammaisten ihmisten pääsy vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin vaikeutuu. Tulkinnalliseksi kirjoitettu sosiaalihuoltolain palvelua koskeva säännös ei saisi johtaa siihen, että soveltamisala johtaa ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin ohjaamiseen, sillä ne eivät turvaa itsenäistä elämää ja osallisuutta, ja ovat usein maksullisia. Erityisen ongelmalliseksi tilanne voi muodostua sosiaalihuollon 100 miljoonan euron leikkauksen toteuduttua. Helsinki on kaupunkistrategiassaan sitounut edistämään yhdenvertaisuutta ja ihmisoikeuksia.

Vammaispalvelulain suhdetta lastensuojelulakiin tulisi mahdollisuuksien mukaan myös tarkentaa. Nykytilanteessa vammaisten lasten lastensuojelutarve voi jäädä huomioimatta, vaikka perhe tarvitsisi lastensuojelun palveluja.

Lainsäädännön kehittämisen ohella henkilöstön osaamisen kehittämisen erilaisia asiakastarpeita varten tulisi olla tavoitteellista seuraavina vuosina.

5. Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus on osin kannatettava. On hyvä, että elämänvaiheen huomioimista koskeva sääntely tuodaan lain tasolle. Sääntely vaikuttaa kuitenkin olevan jossain määrin ristiriidassa joidenkin vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kanssa, kuten esimerkiksi loma-ajan toiminnan (lyhytaikainen huolenpito) järjestäminen 1–2 luokkalaisille lapsille.

6. Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

kyllä

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus on kannatettava. Ehdotettu momentti sosiaalihuoltolain 4 §:ään selkeyttää nykytilannetta. Momentin muotoilua olisi kuitenkin syytä tarkentaa siten, että se koskisi asiakkaan edun arviointia nimenomaan palvelua myönnettäessä.

7. Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä suojasäännös on osittain kannatettava. Asiakasmaksun perimättä jättämisestä tai alentamisesta tulisi vammaispalvelulain sijaan säätää asiakasmaksulain 11 §:ssä. Vammaispalvelulaissa voitaisiin tältä osin viitata asiakasmaksulain 11 §:ään.

Ehdotetun säännöksen sanamuotoa tulisi myös tarkentaa siten, että ensisijaisen lainsäädännön mukaan järjestetyistä palveluista määrättävä maksu olisi jätettävä määräämättä, perimättä tai sitä olisi alennettava, jos maksu estää tai vaikeuttaa oleellisesti vammaisen henkilön palveluiden yksilöllisen järjestämisen toimeentulon edellytysten vaarantumisen takia tai jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

8. Voit halutessasi esittää muita huomioita esityksestä:

Vammaisen henkilön määritelmä tulisi olla suoremmin kirjoitettuna vammaispalvelulain 2 §:ään. Tulevaisuudessa tulisi tarpeen mukaan harkita myös vaikeavammaisuuden käsitteen ja määritelmän ottamista vammaispalvelulakiin.

Ihatsu Jan
Helsingin kaupunki - Kaupunginhallitus